

Azərbaycanın mövqeyi dəyişməzdir

İlham Əliyev 2023-cü ili sülh üçün
son fürsət kimi dəyərləndirib

Son bir ay ərzində Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması istiqamətində müxtəlif səviyyələrdə görüşlər keçirilib. Mayın 1-dən 4-nə kimi Vaşinqtonda Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistan XİN başçısı Ararat Mirzoyan arasında görüş olub.

ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinkenin vasitəçiliyi ilə aparılan danışıqlarda nazirlər və onları müşayiət edən nümayəndə heyətinin üzvləri "Sülh və dövlətlər arası münasibətlərin qurulması haqqında" ikitərəfli saziş layihəsinin bəzi maddələri üzrə qarşılıqlı razılıq əldə ediblər.

Tərəflər arasında növbəti görüş mayın 14-də Avropa İttifaqı Şurası Prezidenti Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə Prezident İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında Brüsseldə olub. Brüsseldə sayca 5-ci görüşdə sülh müqaviləsi yenidən müzakirə edilib. Bu görüş də əvvəlki görüşlərdəki kimi, Azərbaycanın diplomatik üstünlüyü ilə başa çatıb. İlham Əliyev hər zaman olduğu kimi, mövqeyində dəyişikliyin olmadığını, sülh müqaviləsinin yalnız təklif etdiyi 5 məlum prinsip əsasında imzalanıla biləcəyini vurğulayıb.

Son olaraq mayın 19-da Moskvada üç ölkənin XİN başçıları səviyyəsində növbəti görüş keçirilib. Lavrovun iştirakı ilə baş tutan görüşdə Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşması barədə müzakirələr aparılıb. XİN-in yaydığı məlumatda qeyd olunub ki, nazir Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyan Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya liderlərinin imzaladıkları üçtərəfli Bəyanatın icrası ilə bağlı mövqələrini təqdim ediblər. Tərəflər "Sülh və dövlətlər arası münasibətlərin qurulması haqqında" saziş layihəsi üzərində işi davam etdiriblər. Bundan əlavə, nazirlər arasında hələ də fikir ayrılıqlarının mövcud olduğu mövzular ətrafında konstruktiv fikir mübadiləsi aparılıb. XİN başçıları, həmçinin Azərbaycan və Ermənistan arasında danışıqların təşkilinə görə Rusiya tərəfinə minnətdarlıqlarını bildirib, müzakirələri davam etdirmək barədə razılığa gəliblər.

Ölkə rəhbərləri səviyyəsində növbəti görüşlərin isə mayın 25-də Moskvada, iyun ayında Kişinyovda, iyul ayında isə yenidən Brüsseldə olacağı gözlənilir. Yəni may ayının 25-də görüş baş tutarsa, bu, bir ayda 4-cü görüş olacaq.

İlham Əliyevlə Nikol Paşinyan arasında keçirilən görüşlərə gəlincə isə bu, sayca 10-cu görüş olacaq. Bunadək tərəflər 5 dəfə Brüsseldə, 2 dəfə Soçidə, 1 dəfə Praqada, 1 dəfə Moskvada üçtərəfli görüşlər keçiriblər.

Bütün görüşlərdə Azərbaycanın mövqeyi dəyişməz olaraq qalıb. Yəni sülh müqaviləsi yalnız İlham Əliyevin təklif etdiyi 5 prinsip əsasında imzalan-

malıdır. Əgər, Hayastan bundan imtina edərsə, sülh sazişi bağlanmayacaq.

Elə mayın 14-də Brüsseldə Prezident İlham Əliyev, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel və Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilən sonuncu üçtərəfli görüşdə də Azərbaycan Prezidenti bir daha dəyişməz mövqeyini bəyan etdi. Görüşün yekunlarına dair mətbuata açıqlama verən Aİ Şurası Prezidenti qeyd etdi ki, danışıqlarda sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı atılacaq növbəti addımlar müzakirə olunub, tərəflər regionda nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin bərpası istiqamətində aydın irəliləyişə nail olublar. Xüsusən Naxçıvana və əks istiqamətdə dəmir yolu əlaqəsinin bərpasına dair mövqələr olduqca yaxınlaşıb. Dəmir yolu əlaqələrinin bərpası ilə bağlı modallıqları və konkret qrafik üzrə zəruri inşaat işlərini özündə ehtiva edəcək ümumi razılışmanın yekunlaşdırılmasına dair müvafiq heyətlərə təlimatlar verilib. Bu işdə tərəflər Ümumdünya Gömrük Təşkilatından dəstək alınmasına dair razılığa gəlib.

Eyni zamanda 1991-ci ilin Alma-Ata Bəyannaməsinə və Ermənistanın 29800 kvadratkilometr, Azərbaycanın 86600 kvadratkilometr ərazisinin toxunulmazlığına birmənalı sadıqlıqlarını təsdiq ediblər. Sərhədlərin delimitasiyasının yekunlaşdırılması danışıqlar vasitəsilə baş tutacaq.

Gözləniləndiyi kimi, Brüssel görüşü də Rəsmi Bakının İrəvan üzərindəki növbəti diplomatik zəfəri kimi yadda qaldı. Bu görüşdə İlham Əliyev Ermənistanı tarixi həqiqətlərin etirafına vadar etdi. Brüssel görüşünün ən önəmli məqamı Ermənistanın Azərbaycanın 86,6 min kvadratkilometrlik ərazisini tanıması, bununla bağlı rəsmi açıqlama ilə çıxış etməsidir. Bu da onu göstərir ki, Ermənistan otuz illik işğal siyasətinə, həmçinin postmüharibə dövründəki söylərinə baxmayaraq, Azərbaycandan bir qarış belə ərazi əldə edə bilməyəcəyini anlayır.

Bəs görəsən, ikinci Moskva görüşündə hansı irəliləyişlər ola bilər?!

Bəllidir ki, Rusiya tərəflər arasında sülh müqaviləsi danışıqlarının başlanmasını yaradan vasitəçidir. Rusiya regionda sülhün tərəfdarıdır və yeni nəqliyyat-kommunikasiyaların açılmasında maraqlıdır. XİN başçılarının görüşündən sonra dövlət başçıları səviyyəsində keçiriləcək görüşdə müəyyən razılıqlar əldə olunarsa, növbəti görüşdə artıq sülh müqaviləsi üçün müəyyən addımların atıla bilməsi mümkündür. Çünki Azərbaycan daha 30 il İrəvanı gözləyə bilməz və təsadüfi deyil ki, İlham Əliyev 2023-cü ili sülh üçün son fürsət kimi dəyərləndirib. Hayastanın zamanı məhduddur. Yoxsa, sonrakı peşmançılıq fayda verməyəcək.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"